AFGHAN GERMAN ONLINE
http://www.afghan-german.com
http://www.afghan-german.de
افغان جرمن آنلاین

مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

جورج فوستر
ترجمه: رحمت آریا

۲۰۲۵/۰۳/۱۲

د جورج فوستر یون لیک: له بنګاله تر لندن سفر

دوهم ټوک

(۳۲)

په کندهار کې ګڼ شمېر هندو کورنۍ ژوند کوي چې عمدتاً د ملتان او راجپوت له سیمو څخه دي؛ دوی د خپلو سختو کارونو او سوداګریزو مهارتونو پر مټ ددې سیمې په سوداګرۍ او پانګه کې د پام وړ زیاتوالی راوړی دئ. د بخارا او سمرقند سوداګر اغلب له دغه مارکیټ څخه لیدنه کوي او له همدغهٔ ځایه ګڼ شمیر نیل خپل پلرني ټاټوبي ته وړي. دغه نیل هر کال له علیا هند څخه کندهار ته راوړل کېږي. په دې ښار کې د اندس د لویدیځ د نورو ټولو ښارونو په پرتله چې ما لیدلي دي پریمانه خوراک توکي په ارزانه بیه تر لاسه کېږي. د کندهار انګور او خربوزې ځانته منحصر په فرد او پیاوړی خوند لري او کولی سو د اروپا له بهترینو میوه جاتو سره یې پرتله کړو. د هندو سوداګرو د مغازو او هټیو پراخه تنوع او ورسره د هغوی آرام چلند چې په کې خپل رضایت څرګندوي ددې ټکي ټینګه شاهدي ورکوي چې هغوی په کندهار کې له بشپړې ازادۍ او امن څخه برخمن دي.

د تیمور شاه یو زوی پر دې ښار او ورڅېرمو سیمو باندې د والي په توګه حکومت کوي؛راپورونه وایي چې څه دباندې اتلس لکه روپۍ مالیاتي عاید رامنځته کوي. ددې ځای د ټولنې د ټولو طبقاتو له منځه کولی سو په منصفانه ډول دې نتیجې ته ورسېږو چې دغه مالیاتي عاید پرته له کومې شدیدې سخت ګیرۍ او تاوتریخوالي راټولیږي. د کندهار تر شاو خوا پراخې او لویې دښتې پرتې دي چې په باغونو او د کروندو په پټیو ښایسته سوي او په منځ کې یې پریمانه نهرونه خوارهٔ وارهٔ بهیږي چې د خپل کیفیت په دلیل استثنایي نهرونه دي او دا ځای یې د مرجع په ټکي بدل کړی دئ؛ ددې ترڅنګ د کندهار اقلیم په زړه راښکوني ډول نرم او معتدل دئ چې دلته د هند تودوخه او د غزني سړه هوا متعادله کوي.

د اروپا خلک عموماً فکر کوي چې کندهار په یوې غرنۍ سیمې کې پروت دئ او موږ د کندهار د دنګو غاړو او غاښو په اړوند خبرې کوو چې په باالقطع ډول د آلپ په نوم پېژندل کېږي. اجازه راکړئ دغه عامه تېروتنه اصلاح کړم چې اکثراً دې ته ورته کوچني مسایل یې له حده وتلي غټ کړي دي. د نوي کندهار شاو خوا سیمو ته یو دښته پرته ده خو زړې کلا / قلعه ته په نېږدې کېدلو سره یو شمیر غرونه راځي. دا غرونه ډیر لوړ نـهٔ دي او هېڅ د پام وړ ستونزه یا ژورې سیمې نـهٔ رامنځته کوي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

کله چې له کابله راوتلم زما ګورجي کوربه بګدافير يو معرفت ليک دوه تنو کندهار ميشتو تورکانو ته راکړ؛ يو تن يې په بازار کې کوچنۍ هټۍ درلوده او بل يې آغا احمد په کاروانسرای کې مشهور زيرمه تون درلود. دغه سړي په ډېر درناوي راته ښه راغلاست وويل او سره له دې چې زه د يوې عيسوي په نقش کې وم ما له دۀ څخه هېڅ د تکبر کومه نښه ونـۀ ليدله چې مسلمانان يې معمولاً زموږ د دين د پيروانو پر وړاندې څرګندوي. هغه خپل هېوادوال، هټۍ وال، ته دستور ورکړ چې زما د سفر ضروري لوازم برابر کړي او پام دې وکړي چې څوک ورسره چل او نيرنګ ونـۀ کړي.

له يوې خوا د قافلې چټک خوځېدل او له بلې خوا ژمی رارسېدونکی وو او فارس ته تللی سړک يې بنداوۀ؛ دغو دواړو اړ کړم چې د هرات پر لور وخوځېږم؛ خو که ربښتيا ووايم زړه مې غوښتل چې څو موده نور هم په کندهار پاتې سم.

اقا احمد زما د سفر لپاره له قافله باشي [1] سره وليدل او زما د سفر مرتبات يې ورسره سمبال کړل او ډاډ من سو چې زه بايد يو ملازم ولرم. دغه سخاوتمند تورک زه رسماً ساروان / ځاروان ته معرفي نـۀ کړم خو له هغه يې وغوښتل چې له ما سره په ډېرې مهربانۍ چلند وکړي او مجبور سوم چې دا خبره کتباً تاييد کړم. که ما کولی سوای چې د خپلو شخصي چارو د مرستې لپاره کوم مساعد نفر کړم نو غوره مې بلله چې ټول ژمی په کندهار کې تېر کړم، لا تر دې دمه زما د وروستۍ ناروغۍ نښې زما په ځان کې پاتې وې او په دې ډارېدم چې د سفر د فشار له کبله دا ناروغي راباندې بېرته راونـۀ ګرځي. په خواشينۍ چې زما شرايطو له مسلمانانو سره زما کورنۍ اړيکي ناشوني کولې او هغه بدلاري ارمنيان مې چې هلته وليدل ما ته کوم مناسب انتخاب نه وو.

زما د تقريبي مشاهداتو پر بنسټ له غزني تر کندهاره سړک د سويل لويديځ پر لور تللی دئ؛ دا سيمه معمولاً وچه بيديا ده چې لږ لرګي او سون توکي او محدودې اوبـۀ په کې موندل کېږي. د لرګيو د کمښت له کبله د کندهار کورونه د کابل د سيمو د کورونو په شان جوړ سوي دي چې تر لمر لاندې له پخو سويو خښتو جوړ او له عين موادو څخه د بامونو چتونه يې په قوسي ډول جوړ سوي دي.

د نوامبر په اتمې نېټې له کندهار څخه وخوځېدم او درې فرسنګه لېرې د (کوبي Koby) په نوم يوۀ کوچني کلي ته ورسېدم چې ګردچاپيره يې يوه ييره وره/ حاصلخيزه دښته راتاو وه. درې مايله ليرې د کندهار شمال ته تاسو په کيڼ لاس کې د يوې کنډواله سوې کلا نښې ګورئ. دا کلا د يوې غونډۍ پر سر ولاړه ده چې متوسط لوړوالی لري خو ډېره ستوغه غونډۍ ده. په دې سيمه کې لاره مخ پورته ستوغه کېږي چې ختل ورباندې آسانه دي او شاو خوا يې لويې مسطح ځمکې واقع دي. زه فکر کوم چې د افغانستان ددې برخې دغه ډول جوړښت د کندهار له غرونو او کنډوونو / معابرو څخه د اروپايانو په انګيرنې کې ونډه لوبولې ده.

په نهمې نېټې (آسکوکانا/ Auskuckana) ته ورسېدو چې يو کوچنی کلی دئ او په دښتې کې پروت دئ، په دې دښتې کې زموږ خوځښت ورو او سوکه وو. ددې څنډ دليل دا وو چې زموږ قافله باشي د ځينو چارو د سرته رسولو لپاره په ښار کې پاتې سوی وو. کله چې قافله باشي زما په دين خبر سو نو زما ټولې اړتياوې يې په پام کې ونـۀ ونيولې، ان ما ته نـۀ رانـېږدې کـېدۀ.

---

[1] - باشي يو توركي لغت دئ چې د سر يا مشر په معنی ده او په فارس کې اکثراً د ټولنې يا د ډلې مشر ته اطلاق کېږي. ليکوال

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

زما بدمرغي د لارې په يوۀ ملګري کې وه چې ظاهراً په مداوم شدت او سختي يې ځورولم چې د يوې ښکنځلمارۍ او توبيخي پرستارۍ او د هغې د ژړاند ماشوم پر ځای دۀ راته زښتي ډېرې خبرې کولې او کوښښ يې کاوۀ چې د جدل اهل اوسي. دغه ګنګس سړی چې د خپل ځان او د ګاونډيو لپاره يې د تأسف وړ وو د صوري قياس يو شمير منحصر په فرد کتابونه لوستي ول چې د نن ورځې د مسلمانانو د پام وړ کتابونه دي او په دوی کې يې تحريف سوي سلايق رامنځته کړي ول. حتی د حافظ اشعار چې په شوخ طبعی او دنيوي التذاذ ته په بلنو ډک دي د هغوی له لوري د محمد او د ايمان په ستايلو تبديل سوي دي. دغه له ولولو ډک منطق پوه نورو مسافرينو لا سم نـۀ وو پـېـژندلی؛ دۀ د وخت له ضياع کولو پرته خپلې وړتياوې مسافرينو ته ښودلې؛ ددې ټکي په پام کې لرلو سره چې زه ورته يوه مناسبه سوژه وم نو خپلې ټولې هڅې يې پر ما متمرکزه کړلې.

ما ځانته يو مسافر عرب استخدام کړی وو او هيله مې درلوده چې له هغو رفاهي امکاناتو به برخمن سم چې دۀ راسره ژمنه کړې وه، خو ددغه منطق - پوه ګواښونو دا عرب له آسانو فرصتونو څخه محروم کړ. منطق - پوه ورته ګواښ کړی وو چې که د کافر له لاسه يوه مړۍ ډوډۍ هم ومني نو د محمد تر قهر او غضب لاندې به راسي. دغه غريب، وږی او تقريباً لوڅ لغړ سړی له دغسي ګواښ سره مخامخ سو او دداسي ستر غضب د پارېدني له ويرې يې خپل نوی موقعيت خوشي کړ او پريکړه يې وکړه چې هماغسي به ژوند وکړي چې تقدير يا برخليک ورته مقدر ګرځولی دئ. ما هيله نه درلوده چې شل ورځې به دغه مسلمان په بې شرمی سره زما د سرخوږۍ او مزاحمت لامل وګرځي. دی داسي يو مسلمان وو چې پرته له دې چې خپلې خطا ته پام وکړي په دې فکر کې وو چې کوم ښه کار يې سر ته رسولی دئ.

د لسمي نـېـټي ماسپـښـين مهال قافله وخوځـېـدله او په سبا سهار يې شپږ فرسنګه لـېـرې د (هواره مودت خان Howarah Muddit khan) [2] [ ] په لمنلی کې د ليکوال د شرحي پر بنسټ دا بايد فوارۀ مدد خان وي – ژ] ته ورسـېـده. دا يوه مخ خلاصي پراخه سيمه ده چې خاوره يې له شګو او سپکي خاورې جوړه وه او د معمول په شان هماغه بيکاره بوټي په کې شنـۀ سوي ول چې د کابل – کندهار د لارې په اوږدو کې شنـۀ کـېـږي.

په ديارلسمي نـېـټي شپږ فرسنګه ليرې (خاک چمپاره Khackchampara) ته ورسـېـدو. ددغو دوه وو ورځو د سفر په لاره کې مو د استوګني د سيمي کومه نښه ونـۀ ليدله.

په څوارلسمي نـېـټي په ګرشک کې د يوۀ لوی کلي څنګ ته مو د دوه وو ورځو لپاره دمه وکړه چې اړخ ته يې يوه کوچنی وياله بهيدله او ښې اوبـۀ يې درلودلې. دلته د مسافرانو له متاعو څخه ګمرکي محصول اخيستل کـېـږي؛ موږ د لويديځ پر لور له يوې دښتي څخه د تـېـرېدلو لپاره خوراک توکي زيرمه کړل. زما آزارګر ګاونډي لا مخکی زما دوه تنه خدمتکاران راڅخه بيولي ول. هغه ته مې زښتي ډېرې زارۍ او عذرونه وکړل او ورسره مې د هغه د سترو وړتياوو صفات او ستايني وکړې تر څو چې ما وکولی سول قانع يې کړم چې زما پر وړاندې دې خپل ښنم يو څه لږ کړي او د هغو کسانو له سپکولو او لعنت کولو دې لاس واخلي چې ښايي د کومي اړتيا له مخې له کافر سره مرسته وکړي. دا خو لا پرېږده چې هغه دا هم وويل چې ډم يا نايي ته له ورتګ څخه منع يې؛ يوۀ نايي چې زما پر سر باندې کار کاوۀ هغه يې مجبور کړ چې لاس واخلي ځکه چې تيغ يې ککړ سوی دئ؛ او ورته يې وويل چې تيغ دې بايد د عيسوي په پيسو

---

[2] - هوره د اوبو د زيرمي مصنوعي مخزن يا فوارې ته وايي چې يو له دغو څخه مدد خان په دغه ځای کې د مسافرانو ددمې د نيولو لپاره جوړ کړی وو. - ليکوال

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولـئ

بيرته پاک کړي؛ دا کار نايي ته ګران وو. کله چې ما پيسي ورکولې نو منطق پوه سره مي په لړ درناوي خبرې وکړې او ورته مي وويل چي دی دې هم د نايي پيسي په همدې ډول پاکې کړي ترڅو دغو پيسو ته په لاس وروړلو کې يې لاس ککړ نـهٔ سي؛ دا مي هم ورزياته کړه چې دا يو احتياطي ګام دئ او داسي نـهٔ سي چې د مسلمانانو پيسي زما په پيسو ککړې سي چې نيم ارزښت به له لاسه ورکړي او يا مو مسکوکات فاسد نه کړي. هغه راته وويل : ته داسي يو کافر يې چې هېڅ نـهٔ بدلېږې؛ بدمرغی زه په هماغه اوبښ سپور کړی يم چې ته هم ورباندې سپور يې. هغه په دې انديښنې کې وو چې د ګناه دومره دروند پيټی يې پر اوږو پروت دئ چې هېڅکله به بريالی نـهٔ سي.

شديدې لوړې دريم خدمتکار هم راکړ چې له ملتان څخه د مشهد د زيارت پر لور روان وو. تاسي تصور وکړئ چې دا کومه سرښنندنه او تلوسناکه مينه ده چې دا زائـر يې هڅولي چې د ژمي په دې سره هوا کې، د زيرې تولنې په نامهرباني کې، لوخ لېر چې جامې يې په تن کې نه سته، لوڅې پښې او پرته له دې چې يوه تنګه يې په جيب کې وي ددومره اوږد سفر سختي يې پر ځان منلي ده. سره له دې چې ما ورته تودې جامې او په کافي اندازې ډوډۍ ورکړه خو بيا هم زما له ډلې سره يو ځای نـهٔ سو.

نوربيا

هغه سړي چې دی يې تعقيب کاوهٔ...

قدرمنو لوستونکو! د بناعلي رحمت آريا د آرشيف: لينک

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ